

Komu vlastně zaplatíme za fotovoltaiku i za atom?

Za lobbisticky nadsazené výkupní ceny elektřiny z fotovoltaických elektráren i z budoucích nových bloků Temelína budeme platit především ČEZu.

Tak prý za fotovoltaiku zaplatíme v následujících letech bilión korun. Možná to nakonec bude méně než tisíc miliard, ministr Chalupa si mohl to číslo pro větší efekt nadsadit, ale stejně:

Komu vlastně budeme platit, kdo jsou ti solární baroni? Snad nějakí blíže neurčení zelení, zelená lobby? Neví se určitě. Ale ti, kdo mají obvykle lepší informace než obyčejný našinec, ukazují prstem na ČEZ. Ten je prý největší vlastníků slunečních polí. Nejnověji to řekla šéfová České fotovoltaické průmyslové asociace Zuzana Musilová.

Docela bych tomu věřil, snad by paní Musilová nepravdivým veřejným obviněním neriskovala trestní oznámení. Majoritním vlastníkem ČEZu je ale český

stát. Komu tedy ve skutečnosti budeme ten tisíc miliard platit především? Jistě, její manažeři a spolujatelé se rádi přizívají a kapsy nám řádně provětrají také. Spolu s dalšími vlastníky solárních elektráren.

A to ještě nebyla řeč o tom, že si chce ČEZ zajistit pevné ceny za elektřinu ze třetího a čtvrtého bloku Temelína, jehož dostavba se chystá. Srozumitelně řečeno, chce mít od vlády papír se slibem, že mu v cenách elektřiny zaplatíme rozdíl mezi tržní cenou a cenou proudu z Temelína, kdyby ta druhá byla vyšší. A zatím to vypadá, že bude. Ostatně, v opačném případě by určitě o takový vládní slib neusiloval. Kolik dalších stovek miliard asi budeme muset platit za ten atomový byznys?

Miroslav Hudec, únor 2013
Psáno pro Deník Referendum

Jaderná energetika s.r.o.

Principem omezené odpovědnosti byl a i po mnoha desetiletích stále je podporován rozvoj jaderné energetiky. Dnes již jde o neodůvodněnou podporu pro jedno z odvětví, žádná jiná oblast průmyslu takové zvýhodnění nemá.

Dne 11. 3. 2013 nevládní organizace před budovou SÚJB upozornily na omezenou odpovědnost provozovatele jaderných elektráren v ČR. Foto: Jan Skalík

Události ve Fukušimě znovu ukázaly, že ohrožení radioaktivitou při vážné havárii se zdaleka netýká jen bezprostředního okolí elektráren. Také proto se zde rozhodli pro rozšíření zóny havarijní připravenosti.

Japonsko mělo štěstí, že vítr většinu času odnášel radioaktivní spad nad moře. Pokud by tím směrem byla obydlená země nebo pokud by vítr vál na japonskou pevninu, bylo by to mnohem horší. Takto byl kontaminován hlavně oceán. To ale neznamená, že to není problém. Má to dopad na ekosystémy a v konečném důsledku taky na lidi, protože ryby a další plody moře tvoří podstatnou část japonského jídelníčku. I dva roky po havárii zůstávají tisíce lidí mimo své domovy, protože jejich domy jsou kontaminovány. Stovky lidí podávají žalobu na japonskou vládu, aby byly jejich domy uvedeny do obyvatelného stavu. Finanční škody po jaderné havárii ve Fukušimě jsou dnes odhadnuty zhruba na 4 biliony korun. Kdo tyto škody zaplatí? Ve valné většině japonský stát, potažmo občané. Nejinak by tomu bylo v případě havárie i v dalších státech, které provozují jaderné elektrárny. Jaderná energetika požívá totiž výhody, jakou nemá žádné jiné průmyslové odvětví. Provozovatelé jaderných elektráren mají omezenou povinnost ručení za škody vzniklé jadernou havárií. Například u nás ČEZ ručí za škody pouze do výše 8 miliard korun!

Česká republika patří k předním vývozcům elektrické energie v Evropě i na světě. Máme velké přebytky, a přesto máme sedmou nejdražší elektřinu v Evropské unii. Jako hlavní viník zdražování byly označeny dotované obnovitelné zdroje. Jsou ale jedinou příčinou? Proč jsou u nás náklady na distribuci elektřiny o dvacet procent vyšší než v Německu? A opravdu se zdražuje elektřina jenom od doby, kdy spotřebitelé platí příspěvek na obnovitelné zdroje?

Nové jaderné reaktory v Temelíně nám elektřinu určitě nezlevní. Naopak, společnost ČEZ ohlásila, že bude stavět jedině tehdy, pokud bude mít garantované výkupní ceny elektřiny z tohoto zdroje. Příspěvek na nové reaktory bychom platili v cenách elektřiny podobně jako příspěvek na obnovitelné zdroje. Řada ekonomů považuje investování do jaderné energetiky v současných podmínkách na energetickém trhu za ekonomický nesmysl, který může mít v delším horizontu vážný dopad na naši ekonomiku. Zastánci jádra z řad našich politiků tedy začínají přizpůsobovat svou argumentaci aktuálním poměrům. Postavíme to, ať to stojí, co to stojí. Jaderná energetika je prý naše rodinné stříbro, jak prohlásil nedávno ministr průmyslu Martin Kuba, a proto je správné, abychom si na nový Temelín přispěli z našich peněženek.

Skutečně je správné, aby jaderné elektrárny i po padesáti letech jejich provozování byly v tržním prostředí protěžovány?

Daniela Magersteinová

ČEZ má atomovým zákonem omezené ručení jen do výše 8 miliard korun, pojistit se pak musí na pouhé 2 miliardy korun. Oproti tomu škody po těžké havárii atomových reaktorů mohou dosáhnout astronomických částek. Po Fukušimě jsou škody odhadovány na 4,3 bilionu korun, po Čerobylu na 4,6 bilionu korun. Francouzský státní institut pro jadernou bezpečnost IRSN odhadl možnou škodu po havárii v jedné z tamních elektráren na 10,9 bilionu korun.

Skončí jaderný odpad u jaderných elektráren?

Zanedlouho to bude deset let, co Správa úložišť radioaktivních odpadů oficiálně představila šest potenciálně vhodných lokalit, kde bude hledat místo pro hlubinné úložiště vysoce radioaktivních odpadů. V Jihočeském kraji je to okolí Jistebnice na Tábořsku a Lodhého na Jindřichohradecku. Vybraná místa měla být výsledkem posuzování celé řady kritérií. Zdálo by se, že tedy další obce v Česku mohou být v klidu, protože nemají vhodné horninové podloží, jsou tam různá vylučující kritéria jako geologické zlomy, podzemní vody, jde o okolí velkých měst a podobně. Ale ouha.

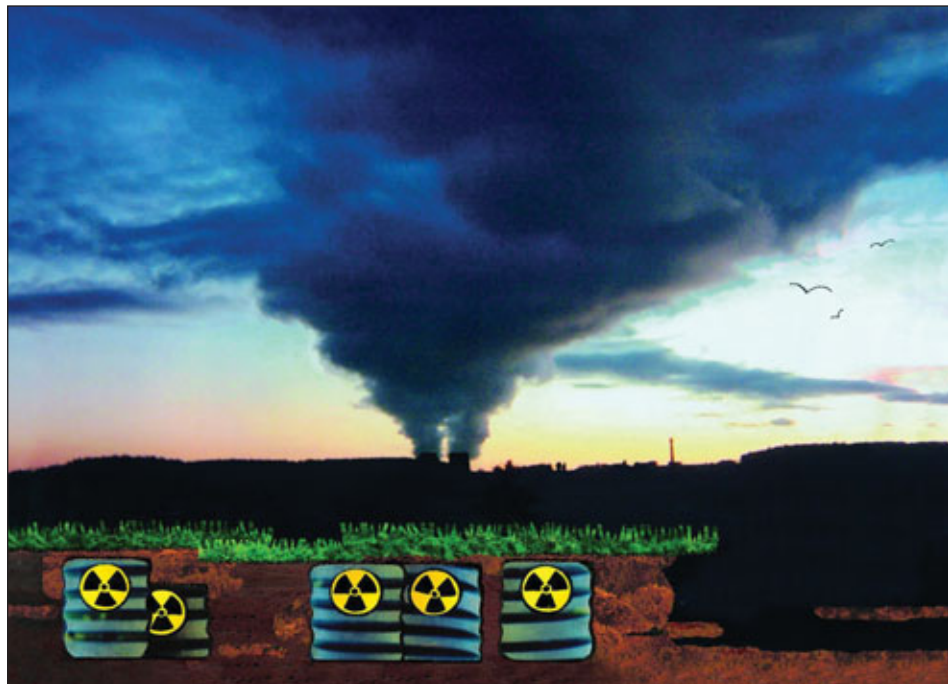
Protože záměr se na zvolených místech setkal s vřelým odmítnutím, začaly se po letech v hledáčku SÚRAO objevovat lokality zcela nové. První várku - vojenské újezdy do seznamu přihodili premiér Topolánek se svým ministrem průmyslu Římanem. Z geologického hlediska jakž takž vyhovují jen jihočeské Boletice. Rozhodnutí, zda budou přidány do „ostrého“ seznamu lokalit, se ale stále odsouvá, aktuálně na první polovinu roku 2013.

Velmi překvapivou divokou kartou se ukázala lokalita uranových dolů na Českomoravské vysočině nazvaná Kraví hora. Ta při tom byla dříve vylučována.

Ani to není vše. Patrně povzbuzena příznivým přijetím u starostů z Kraví hory, chystá se Správa překvapit obyvatele dalších obcí. Konkrétně plánuje v roce 2013 zadat geologické a technické studie v okolí jaderných zařízení, hlavně Dukovan, ale možná i Temelína či jiných. Očekává totiž, že by tam mohla u veřejnosti získat vyšší porozumění k vybudování hlubinného úložiště.

Co na to místní lidé? V Jihočeském kraji v každém případě konečné hlubinné úložiště nevítá ani vedení kraje - platí usnesení z roku 2004, že konečné úložiště na svém území kraj nechce. Přeci jen tu máme už reaktory, sklad vyhořelého paliva, Mydlovarská odkaliště po zpracování uranu ba i několik pozůstatků po průzkumné těžbě uranu.

Edvard Sequens, Calla

Nebe nad námi, jaderný odpad pod námi

Koláž Arany Mertlové, 2004

Koncem minulého roku zveřejnila Evropská komise zprávu o výsledcích zátěžových testů evropských jaderných elektráren.

Rizikem není Brusel, ale Dukovany a Temelín

Provádění zátěžových testů bylo reakcí na jadernou havárii v japonské Fukušimě a mělo zjistit, zda jsou jaderné elektrárny v Evropě schopny odolat extrémním událostem. Celá procedura zátěžových testů odhalila řadu nedostatků, přičemž se kritika nevyhnula ani českým jaderným elektrárnám Temelín a Dukovany. Ty byly zařazeny do skupiny těch nejhorších. Bezprostředně po zveřejnění těchto informací se z České republiky začala ozývat nesouhlasná vyjádření. Byl to například provozovatel jaderných elektráren ČEZ, Státní úřad pro jadernou bezpečnost a ministr průmyslu a obchodu Martin Kuba. Popřeli, že by Temelín a Dukovany byly výrazně horší než evropský průměr.

Letos v únoru potom Evropský Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku zkonstatoval, že prakticky všechny hodnocené jaderné elektrárny by měly prodělat zdokonalení v oblasti bezpečnosti. Výbor poukázal také na to, že pouze čtyři státy zahrnuly do hodnocení bezpečnosti zřícení letadla na objekt elektrárny. Česká republika mezi nimi nebyla.

Po přečtení veřejně dostupných zpráv týkajících se zátěžových testů narazíme na překvapující informaci. Na jadernou elektrárnu totiž nemusí spadnout letadlo a přesto může být její provoz ohrožen. Jak? Stačí k tomu obyčejný sníh. Ve zprávě o zátěžových testech dukovanské jaderné elektrárny se totiž dočteme, že střecha strojovny není odolná proti zatížení stoletým sněhem a že v případě výskytu extrémních sněhových podmínek může dojít k jejímu zhroucení. Ve strojovně se přitom nacházejí důležitá bezpečnostní zařízení, jako například systém dochlazování reaktoru. Nejde přitom o nějakou hypotetickou událost. Ve čtvrtém bloku černobylské jaderné elektrárny došlo nedávno k částečnému zhroucení zdi a střechy strojovny. Na vině bylo právě velké množství sněhu ležícího na střeše strojovny. O tom, že stoletý sníh není žádná sci-fi ani v České republice, svědčí letošní zima, která s ohledem na množství sněhu i velké mrazy stoleté rekordy trhá.

Myslím si, že bychom neměli vnímat kritické hodnocení našich jaderných elektráren ze strany Bruselu jako naše ohrožení. Rizikem by však pro nás mohlo být provozování jaderných elektráren Dukovany a Temelín, které mají mnoho závažných bezpečnostních nedostatků. Na jejich vylepšení bude nutné vynaložit nemalé finanční prostředky. Podle posledních propočtů až 10 miliard na JE Temelín a 20 miliard na JE Dukovany. To se jistě odrazí v cenách elektřiny pro konečné spotřebitele. Nabízí se logická úvaha: Je lepší utápnout finanční prostředky v nekonečném dovybavování jaderných elektráren na takovou bezpečnostní úroveň, aby obstály v dnešním světě, kde reálně hrozí například teroristické či kybernetické útoky? Nebo je lepší se v energetice vydat směrem k bezpečné energetice založené hlavně na vysoké energetické efektivnosti a využívání obnovitelných zdrojů?

Monika Machová Wittingerová

Japonský výbor pro bezpečnost jaderné energetiky (obdobu našeho Státního úřadu pro jadernou bezpečnost) rozhodl o rozšíření stávající havarijní zóny z dosavadních 8-10 km na 30 km. Nový systém havarijní připravenosti zahrnuje nyní 135 obcí oproti dřívějším 45.

Japonsko rozšířilo zónu havarijního plánování jaderných elektráren

K přehodnocení stávajícího rozsahu havarijní zóny dochází proto, že po havárii v jaderné elektrárně Fukušima 1 Dai-ichi bylo radioaktivním spadem zasaženo mnohem větší území, než předpokládali vědci ve svých matematických modelech.

Z okruhu 30 km od elektrárny bylo po havárii evakuováno až 146 tisíc lidí. Například v samotném městě Fukušima, které leželo v té době mimo zónu evakuace, bylo zamořeno více než tisíc domů, které stále čekají na dekontaminaci.

Foto: Greenpeace International

Historicky největší havarijní únik radiace do oceánu

Dva roky po havárii loví personál havarované jaderné elektrárny Fukušima ve vodách v okruhu 20 km „zakázané zóny“ ryby, které obsahují extrémní množství radioaktivního cesia. Poslední z vylovených ryb obsahovala 740 000 Bq/kg, což je 7400x více, než připouští japonské normy pro konzumaci rybího masa. Úroveň kontaminace se liší podle druhů ryb. Nejvíce kontaminované jsou ryby žijící ve velkých hloubkách, například tresky a mořští úhoři.

Ryba zvaná Mike the Murasoi (na obrázku) také žije a živí se v hlubokých vodách. Příliš se nepřemísťuje, a právě proto je skvělým indikátorem lokálního znečištění životního prostředí - v tomto případě Cesium 137.

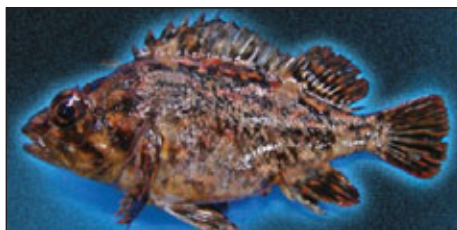
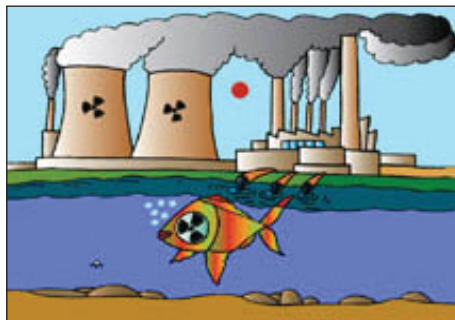

Foto: <http://denstormerpresents.com>

Podstatná část radioaktivních prvků, které se uvolnily během fukušimské havárie, skončila v oceánu. V prvních týdnech po havárii byla přímo do moře vypouštěna kontaminovaná chladicí voda, do oceánu spadla také podstatná část srážek ze zamořených mraků. „Přetrvávající kontaminace může být důsledkem pokračujících průsaků z elektrárny nebo radioaktivních usazenin na dně oceánu,“ říká Ken Buessler z oceánografického institutu Woods Hole. Sérii úniků radioaktivní vody do moře potvrdil nedávno sám provozovatel havarované elektrárny - společnost TEPCO. - dm -

Ilustrační obr.: www.namastepublishing.co.uk

Jak je to u nás?

Kolem JE Dukovany existuje zóna havarijního plánování v rozsahu 20 km. V tomto rozsahu byla původně plánována i zóna kolem JE Temelín. V roce 1997 však Státní úřad pro jadernou bezpečnost - jako jediný účastník řízení - rozhodl o jejím zmenšení na 13 km.

Záměr a posléze i rozhodnutí o zmenšení havarijní zóny v okolí JE Temelín kritizovaly české protijaderné organizace, stejně jako to, že bylo obcím a občanským sdružením odepřeno účastenství v předmětném správním řízení. Sdružení Jihočeské matky podalo v minulosti stížnost k Ústavnímu soudu. Ta však byla zamítnuta, stejně jako pozdější stížnost ke štrasburskému soudu pro lidská práva. Můžeme si tipnout, jak by asi dopadly snahy japonské veřejnosti o rozšíření havarijní zóny před havárií. Faktem je, že Japonci nemají ve zvyku zpochybňovat své autority. Závěrečná zpráva vyšetřovatelů ostatně označila nekritický postoj japonské veřejnosti vůči svým autoritám za jednu z širších příčin vzniku havárie.

Daniela Magersteinová

Japonskou vládu a provozovatele havarované elektrárny Fukušima čeká soud

U příležitosti 2. výročí havárie ve Fukušimě se rozhodlo nejméně 350 lidí, kteří byli kvůli zamoření připraveni o své domovy, podat kolektivní žalobu na japonskou vládu a elektrárenskou společnost TEPCO. Jedním z požadavků žalující strany je, aby úroveň radiace na území, kde lidé žili, byla uvedena na stejnou úroveň jako před havárií. Žalobu chtějí právníci postavit mimo jiné na tom, že vláda propagovala jadernou energetiku v rámci své národní energetické politiky a byla nemístně propojena s jaderným průmyslem. V závěrečné zprávě vyšetřovací komise je konstatováno: „odpovědnost za následky havárie nese vedení firmy TEPCO i vládní instituce. Svévoleň totiž odkládaly rozhodnutí, která by mohla tragédii zabránit. Navíc nepodnikaly odpovídající kroky a rozhodovaly se jen podle vlastních zájmů.“ - dm -

Zdroj: <http://japandailynews.com>

Porovnáme-li zdražení elektřiny během let, zjistíme, že v době, kdy spotřebitel nepřispíval na obnovitelné zdroje ani korunu, docházelo k průběžnému zdražování.

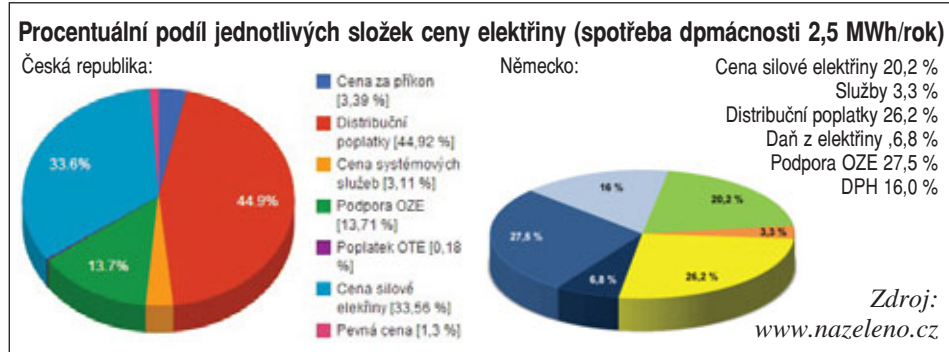
Proč je u nás drahá elektřina?

Elektřina letos podražila asi o 2,5 %. Podpora obnovitelných zdrojů energie činí teď necelých 14 % z celkové ceny, kterou zaplatí u nás průměrná domácnost. Poplatky za distribuci tvoří největší složku ceny, téměř 45 % a dlouhodobě vykazují rychlejší růst, než je obecná míra inflace. Distribuční poplatky jsou u nás téměř dvojnásobně vyšší, než je tomu například v Německu. Tam naopak podporují obnovitelné zdroje spotřebitelé (ovšem pouze domácnosti, nikoli podnikatelé) částkou dvakrát vyšší než u nás.

Daniela Magersteinová

Zdroj: Greenpeace ČR

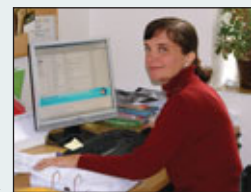

Jihočeské matky uspořádaly 9. března 2013 v Českých Budějovicích koncert virtuózního kytaristy Štěpána Raka. Výítěžek koncertu byl věnován Diecézní charitě České Budějovice, která podporuje děti v oblastech nejvíce zasažených radioaktivním spadem z Černobylu. Foto: archiv JČM

V květnu 2013 vydalo: Jihočeské matky, o.s., Kubatova 6, Č. Budějovice, 370 04, tel.: +420 603 516 603
 E-mail: jihoceske.matky@ecp.cz • www.jihoceskematky.cz
 Registrováno: Ministerstvo kultury ČR, reg.č. MK ČR E 21194

Svoboda s ručením omezeným

Ve Francii se odhodlali k neotřelému kroku. Všechny nebytové objekty budou muset od 1. července zhasínat na noc světla. Opatření umožní uspořit podle francouzského Ministerstva ekologie, udržitelného rozvoje a energetiky ročně 2 terawatthodiny elektřiny, což je množství, které za rok spotřebuje 750 000 francouzských domácností.

U nás v Česku však o podobném kroku nikdo neuvažuje. A to dokonce ani Ministerstvo životního prostředí. Ministr Chalupa prohlásil, že se jeho úřad v žádném případě nebude účastnit politiky, kdy se lidem bude nakazovat, kdy mají svítit, kdy mají chodit na toaletu a kolik toho mají sníst. Aktivitu Francouzů označil za tmářství a prohlásil, že má jiné starosti, než toto regulovat.

A jaké jiné starosti naše ministerstvo má? Myslím, že v současnosti se úředníci starají hlavně o dobré vztahy se společností ČEZ. Naposledy do ukázali letos v lednu, kdy přes závažné chyby v procesu posouzení vlivů nových jaderných bloků v Temelíně na životní prostředí, vydali souhlasné stanovisko. Ministr Chalupa se také chce postarat o naši svobodu a nechce nás ničím omezovat. Pokud by se ale odhodlal k podobnému kroku jako ve Francii, znamenalo by to pro Českou republiku obrovské úspory elektřiny. V kombinaci s dalšími úspornými opatřeními a zvyšováním energetické efektivity bychom se pak třeba mohli vyhnout budování nových jaderných bloků v Temelíně. Možná, že bychom pak byli daleko svobodnější. Zatím to bohužel vypadá tak, že budeme v budoucnu „svobodně“ přispívat ČEZu, který po státu požaduje záruku výkupních cen na elektřinu z nových temelínských bloků.

Monika Machová Wittingerová

Karel Schwarzenberg, deník Právo 6. 4. 2013

Temelín je jistě důležitý, ale je tu spousta otázek. Například jestli po změně hospodářských okolností má dostavba Temelína vůbec smysl. Byť jsem zastáncem, abychom byli co nejvíce energeticky soběstační, ale všechno má své hranice a nesmí to stát příliš mnoho peněz. Po Fukušimě a také pokrokem techniky se dnes jaderná elektrárna značně prodrazí. Navíc, navzdory očekávání, díky novým trhům ceny energií klesají. ČEZ proto chce garantované ceny. Jsme ale v zemi, která je poměrně silně průmyslová a má velkou potřebu energií. Kdybychom dopustili, aby tu byla energie výrazně dražší než u našich konkurentů, tak bychom se sami dovedli do zkázy. Dneska se celá problematika jeví poněkud jinak než před několika lety. A to jsou vážné otázky, které si naše vláda, nebo jiná vláda, bude muset klást.

